

OECD Economic Outlook: May No. 76 - Volume 2004 Issue 2

Summary in Finnish

OECD:n talouskatsaus: Toukokuu nro 76 - Vuosikerta 2004, numero 2

Yhteenveto suomeksi

TALOUS PÄÄSEMÄSSÄ VAUHTIIN ÖLJYN HINNAN VAIHTELUISTA HUOLIMATTA

Jean-Philippe Cotis, pääekonomisti

Vuoden 2001 hidastumisesta lähtien maailmantalous on liikkunut yskähdellen. Ekonomistit ja suuri yleisö kaipaavatkin nyt tasaista ja kestävää toipumista, jota ei häiritse krooniset geopoliittiset riskit tai öljynhintojen ja rahoitusmarkkinoiden äkilliset muutokset.

Eri maanosissa talouskehitys on ollut viime vuosineljänneksinä hyvinkin erilaista. Yhdysvallat on ollut eturintamassa, Itä-Aasia on hidastunut joskin vahvasta kasvuvaiheesta ja Manner-Eurooppa on hiihtänyt perässä. Kotitalouksilta on puuttunut uskoa talouteen lähes kaikissa OECD-maissa. Jatkuva epävarmuuden tunne on osoittautunut hieman tarttuvaksi. Maailmankaupassa koettiin ennätysellisen kasvun vuosi, mutta yritysten luottamus on pudonnut takaisin juuri ja juuri historiallisen keskiarvon yläpuolelle Yhdysvalloissa ja Euroopassa, mikä on murskannut toiveet siitä, että BKT kasvaisi trendiarvoa nopeammin seuraavien kuukausien kuluessa.

Vielä kaksi kuukautta sitten oli mahdollista tehdä varovaisen myönteisiä arvioita, joten tämä käänös on ollut pettymys. Käänöksen selittää suurelta osin öljyn hinnan nousu, joka on painanut reaalityloja alas ja heikentänyt luottamuslukuja OECD-maissa. Vaikka öljyn hinta onkin vaihdellut voimakkaasti viime aikoina, on kuitenkin monia hyviä syitä uskoa, että maailmantalous pääsee jaloilleen jo melko piankin. Vahvat taseet ja yritysten suuret voitot merkitsevät, että yritysten investointien tulisi jatkua Yhdysvalloissa ja päästä kunnolla käyntiin Euroopassa. Kuluttajien kulutusmahdollisuuksia tukee öljyn hinnan viimeaikainen lasku takaisin maltillisemmalle tasolle. Myös työpaikkoja alkaa nyt syntyä progressiivisesti. Lisäksi rahoitusolosuhteet

ovat erittäin myönteiset. Kaiken kaikkiaan on edelleen hyvä syy uskoa, että OECD-maiden taloudet kasvavat jälleen trendiarvoa nopeammin vuosina 2005 ja 2006.

Maantieteellisesti tarkasteltuna maailmantalouden toipuminen hyötyy Aasian dynaamisuuden jatkumisesta Kiinassa, jossa toimeliaisuus kiihtyi kolmannella neljänneksellä vuoden ensimmäisen puoliskon toivotun hidastumisen jälkeen. Myös Japani on päässyt taas upealla tavalla jaloilleen vientikaupan myötä. Japanissa oli myönteistä kehitystä myös investoinneissa, työllisyydessä ja yksityisessä kulutuksessa. Viime kuukausina Japanin talous on kuitenkin vetänyt henkeä. Myös Pohjois-Amerikan myönteinen kehitys tehostaa talouden toipumista. Nähtäväksi jää pystyykö Manner-Eurooppa tukemaan kasvua vahvasti kotimaisen kysynnän kautta.

Tämä *katsaus* uskoo, että Euroopassakin on nähtävissä positiivisia merkkejä. Euroalueella kotimainen kysyntä voi nousta vahvasti vuosina 2005 ja 2006, vaikka maailmankauppa ja OECD-maiden tuotos eivät kiihdykään kyseisellä jaksolla. Manner-Euroopan ja etenkin Saksan on löydettävä suuremman suhteellisen kasvun avaimet itsestään. Jotta tämä skenaario toteutuisi, öljyn hinnan ja valuuttakurssien tulee pysyä vakaina, jotta perinteisesti heikosti vastustuskykyinen euroalue pääsisi mukaan OECD-maiden vahvaan talouskasvuun.

Vahva euro ja heikkenevä vaihtosuhte tai öljyn hinnan nousun jatkuminen voi rankaista Manner-Eurooppaa suhteettoman kovaa, koska kasvu riippuu edelleen liikaa viennistä eikä korkealle öljynhinnalle löydy vastinparia vahvasta kasvusta ja energiankysynnästä.

Eurooppa voi kuitenkin selviytyä muita paremmin öljyn hinnan rajustakin noususta. Jos uusi öljykriisi iskisi, OECD-maat, euroalueen maat mukaan lukien, olisivat vähemmän haavoittuvia kuin aiemmin. Ensinnäkin riippuvuus öljystä, joka ilmaistaan osuutena BKT:sta, on puolittunut 1970-luvun tasosta. Öljyn hinnan nousu merkitsisi siis kotitalouksille ja yrityksille aiempaa pienempää tulonmenetystä. Lisäksi inflaatio-odotukset ovat nyt pienet ja hyvin perustellut. Öljyn hinnan kohoaminen on siis vaikuttanut toistaksi vain nk. headline-inflaatioon, mutta nimellispalkat ja core-inflaatio eivät juuri hievahtaneet. Tästä syystä olisi hyvin yllättävää, jos OECD-maat kärsisivät samalla tavalla kuin 1970-luvulla painajaismaisesta tilanteesta, jossa palkat ja hinnat lähtevät hallitsemattomaan nousukiitoon niin, että keskuspankkien on pakko siirtyä tiukkaan ohjasten pitoon.

Mitä tulee öljynhinnan muutosten vaikutuksiin, taloudellisten toimijoiden ja ekonomistien käsitykset eivät näytä kohtaavan. Ekonometrisien mallien perusteella laaditut arviot antavat olettaa, että vaikutus tuotantoon ja inflaatioon on suhteellisen vaatimaton. Öljynhinnan muutokset ovat kuitenkin pääosassa julkisessa väittelyssä ja vaikuttavat voimakkaasti luottamukseen taloustilanteeseen.

Tästä syystä oli luontevaa omistaa tämän *Yhteenvedon* yksi luku öljyn ekonomialle. Öljyn merkityksen ymmärtäminen vaatii hieman syvemmälle porautumista. Ihmiset katsovat nykyään "pidemmälle eteenpäin" kuin aiemmin. Tästä syystä epävarmuus tulevasta öljyn hinnasta voi vaikuttaa nykyiseen taloudelliseen tilanteeseen enemmän kuin vaikkapa markkinahintojen muutokset kuukausitasolla.

OECD:n asiantuntemuksen perusteella voidaan sanoa, että viime aikoina nähdyt öljyn hinnat olivat selkeästi pitkän aikavälin tasapainotilanteen yläpuolella, mikä antoi OPEC-kartellille aiempaakin suuremman markkinavoiman. Etenkin OPEC-tuottajilla on käytössään merkittäviä uusia resursseja, jotka voidaan ottaa käyttöön öljyn kysynnän kasvaessa. Lisäksi nykyisten laitosten toimintaa voidaan tehostaa merkittävästi. Lisäksi vaihtoehtoiset energianlähteet voivat olla kannattavia jo nykyisillä hinnoilla.

Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, että öljyn hinta laskisi nopeasti sille matalalle tasolle, jolla se oli vielä 3 tai 4 vuotta sitten. Ensinnäkin hinta ei voi pudota nopeasti tilanteesta, jossa vahva geopoliittinen epävarmuus ja hintojen suuret heilahtelut estävät investoimasta uusiin tuotantolaitoksiin. Kun tarkastelemme nykyistä tilannetta taaksepäin, öljyn hinta todennäköisesti laskee jonkin verran, mutta pysyy todennäköisesti korkeammalla kuin 1990-luvulla.

Koska öljy on nyt maailmassa pysyvästi kalliimpaa, kehittyvien talouksien luoma kysyntä sanelee pitkälti tulevat hinnat. Kehittyvien talousalueiden tärkeys ei aiheudu pelkästään niiden aiempaa suuremmasta osuudesta maailmantalouden kasvussa vaan myös siitä tosiasiasta, että kasvun jatkuessa niiden öljyn kysyntä tulee olemaan paljon suurempaa kuin OECD-maiden keskiarvo. Tulevat öljynhinnat määräytyvätkin pitkälti energiansäästön onnistumisesta kehittyvissä talouksissa ja Yhdysvalloissa.

Uusiutumattomien luonnonvarojen huolellinen hallinta ja hoito ei suinkaan ole ainoa asia, jolla on merkitystä OECD-yhteiskuntien kestäväen kehityksen kannalta. Myös julkisen talouden saamisella kuntoon on suuri merkitys tulevien sukupolvien hyvinvoinnin kannalta. Kuten jo aiemmissa artikkeleissa on todettu, on syytä toistaa, että useimpien suurten OECD-maiden budjettisuunnitelmat eivät anna paljonkaan toivoa rakenteellisten vajeiden poistamiseksi. Tämä on valitettavaa, koska eläke- ja terveydenhoitouudistuksista käydään raastavaa väittelyä, joka etenee hitaasti.

Tietenkin voidaan toivoa, että ihmiset alkaisivat säästää yksityisesti havaitessaan julkisten järjestelmien pettävän. Tästä onkin jo saatu selviä viitteitä. Tämä onkin tämän *Talouksatsauksen* tärkein viesti koskien julkisen talouden hoidon pitkäaikaisia vaikutuksia. Yleisenä sääntönä voidaan kuitenkin sanoa, ettei yksityinen säästäminen täysin kompensoi julkista tuhlausta. Tämä varotoimenpide voikin selittyä kansallisilla ja historiallisilla syillä. Samanlaista käytöstä ei esimerkiksi ole nähtävissä juuri lainkaan Yhdysvalloissa.

Talouspolitiikan tehtävä ei ole lisätä ikääntyvän väestön aiheuttamaa taloudellista painetta. Talouspolitiikan tehtävä on lievittää taloudellisia paineita ja kääntää meneillään oleva talouden toipuminen vaiheittaiseksi ja samalla kauaskantoiseksi menojen supistamiseksi.

© OECD 2004

Tämä yhteenveto ei ole virallinen OECD-käännös.

Tämän yhteenvedon kopioiminen on sallittua sillä edellytyksellä, että OECD:n tekijänoikeudet ja alkuperäisen julkaisun nimi mainitaan.

Monikieliset yhteenvedot ovat käännettyjä otteita OECD:n julkaisuista, jotka on julkaistu alunperin englanniksi ja ranskaksi.

Julkaisuja on saatavilla maksutta OECD:n verkkokirjastossa osoitteessa www.oecd.org/bookshop/

Lisätietoja antaa: OECD Rights and Translation unit,
Public Affairs and Communications Directorate.

rights@oecd.org

Faksi: +33 (0)1 45 24 13 91

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal
75116 Paris
France

Vieraile osaston verkkosivuilla osoitteessa www.oecd.org/rights/

